

Gajdoš, Július

Úvodem

Sborník prací Filozofické fakulty brněnské univerzity. Q, Řada teatrologická. 2003, vol. 52, iss. Q6, pp. [5]-6

ISBN 80-210-3158-1

ISSN 1214-0406

Stable URL (handle): <https://hdl.handle.net/11222.digilib/117340>

Access Date: 06. 12. 2024

Version: 20220831

Terms of use: Digital Library of the Faculty of Arts, Masaryk University provides access to digitized documents strictly for personal use, unless otherwise specified.

ÚVODEM

Původní sborníková řada *Teatralia et cinematographica* doznala v průběhu šesti let několik proměn. Podruhé vychází jako samostatné číslo *Teatralia* a do výzkumné činnosti divadla tentokrát výrazněji vstupuje také oblast interaktivních médií. Nepochybně to souvisí s nově připravovaným studiem umění interaktivních médií, které jistě prohloubí zájem o výzkum divadla v propojení s novými technologiemi. K tomuto tématu přispívá studie Jany Horákové *Divadlostroj; divadlo-organizmus*. Autorka hledá paralely mezi divadlem a poznatky kognitivních věd a přemýšlí o možnostech prezentace a reprezentace okamžiků událostí ve smyslu bezprostřední probíhající skutečnosti, o vztazích mezi divadlem a umělou inteligencí, o umělém modelování, o lidské percepci a o možnosti jejího ovlivňování spojením divadla a nových technologií. Značnou pozornost věnují autoři současnému dramatu a divadlu. Patrně je to u příspěvku Zdeňky Brandejské, který se zaměřuje na tvorbu u nás zatím málo známého irského dramatika Martina McDonagha. Všímá si jeho schopnosti slučovat emigrantské zkušenosti s vlastní irskou určeností v intencích galské tradice. Francouzskému dramatu posledních dvou desetiletí se věnují příspěvky Kateřiny Neveu a Petra Christova. Zatímco Neveu se zaměřuje na tvorbu Vinavera, Mínyany a Labarceho, na charakteristický příklon jejich dramatických textů k literatuře, s důrazem na jazyk a slovo v jeho staronovém pohledu, kdy text se opět stává predikátem inscenace, Christov nám představuje osobnost dramatika, režiséra, básníka a spisovatele Xaviera Durringera v jeho jinakosti, tj. ve spojení krutosti a vášně. Studie Martina Pšeničky se soustřeďuje na dramatické jednoaktovky Sama Sheparda, hledá rozdíly a společné rysy s absurdním dramatem a zamýšlí se nad Shepardovou tendencí vrhat postavy do extrémních situací. Příspěvek Kláry Kovářové analyzuje hru Milana Uhdeho Král-Vávra, inscenovanou v 60. letech minulého století, a zasazuje ji do soudobého politického a společenského kontextu. Studie Sylvy Ceballosové se věnuje jevištním prezentacím dadaizmu na počátku 20. století, způsobům prosazování uměleckých děl přímo na jevišti, manifestům, výzvám i skandálům směřujícím k zaktivizování a získání přímého kontaktu s publikem. Zdánlivě navazující, i když spíše v časovém horizontu, tzn. v následných vlivech a inspiracích, které po sobě dada zanechalo, je studie Dany Toncové. Zkoumá aktivity neformálního seskupení Fluxus, které představuje spojení divadla, choreografie a hudby s jejími expresivními akustickými forma-

mi, soustřeďující se na událost a směřující v poválečné Evropě k performance art. Příspěvek Pavla Kleina se zaměřuje na analýzu dramatického díla Zinaidy Nikolajevny Gippiusové, autorky textů tří her (Svatá krev, Makový květ a Zeleň prsten) patřících k první vlně ruského symbolizmu. Obdobím pozdní antiky se zabývá studie Evy Stehlíkové *Neroniana*. Jak je z názvu patrné, autorka věnuje pozornost divadlu za vlády císaře Nerona. Popisuje některé jeho divadelní aktivity, iniciaci a založení nových her. Poukazuje na Neronův obdiv k řecké kultuře, a také srovnává postavení herců v řeckém a římském divadle. Studie Dáši Čiripové obrací pozornost k problematice *krásna* v období pozdní antiky. Sleduje jeho proměnu od Platóna k Plotinovi a ukazuje, jak se tato proměna projevuje v Senecových tragédiích. Studie Júlia Gajdoše je výsledkem uvažování o teorii chaosu ve vztahu k divadlu. Pozastavuje se nad její negativní konotací a kulturní fobií, kterou v současné společnosti vyvolává. Upozorňuje na existenci historických období, kdy chaos nebyl vždy takto vnímán a zdůrazňuje možnosti, které tyto nové teorie pro divadlo přinášejí. Příspěvek Tomáše Syrovátky, posluchače posledního ročníku druhého cyklu magisterského studie, je ve zkrácené formě. Je esencí seminární práce o kauzalitě v dramatu a jeho zařazení do oddílu Z prací studentů představuje záměr ústavu vytvářet prostor těm posluchačům, jejichž seminární práce vzniklé v rámci individuálního semináře vzbudily pozornost.

Do tohoto svazku jsme k hostování přizvali Veroniku Ambros z Torontské univerzity. Její studie se věnuje historii pražského Německého divadla a vztahům mezi Čechy a Němci po vzniku první Československé republiky. Poukazuje na kulturní a politický rozměr, který Němci do tehdejší společnosti vnesli, na potřebu menšinové literatury a poukazuje na nebezpečí nacionalistických kroků, otevřených nebo skrytých za politickou mocí. Téma velice důležité, i když u odborné veřejnosti spíše opomíjené. Studie navazuje na přednášku, kterou Ambros přednesla na půdě ústavu.

Poštěstí tak předkládáme odborné veřejnosti sborník studií, které jsou výsledkem výzkumné činnosti postgraduálních studentů a členů Ústavu pro studium divadla a interaktivních médií s nadějí, že v jednotlivých příspěvcích čtenáři rozpoznají hledání a snahy po nových postřezích a nových popisech. Přejí bychom si, aby jednotlivé studie byly více než manifestačním projevem pisatelů, ale staly se také inspirací k pokračujícímu diskurzu.

J. G.